

Remonstrantse Gemeente Rotterdam

31 december 2020

**Inleidend orgelspel 'Ach hoe vluchtig, ach hoe nietig' 797,
kaars staat aan**

Welkom en Votum en groet

Welkom in deze oudejaarsdienst in de Remonstrantse Arminiuskerk in Rotterdam. We zijn met een paar mensen samengekomen. Jos van der Kooy bespeelt het orgel en Nicky Bouwers zingt. Met een paar mensen hier, met een paar mensen die thuis meekijken. Samen willen we stilstaan bij het einde van dit bijzondere jaar.

We doen dat in het licht van het geloof dat ons draagt, want

Onze hulp is in de naam van de Heer
Die hemel en aarde gemaakt heeft,
Die trouw houdt tot in eeuwigheid
En die niet loslaat het werk van zijn handen.

Genade zij u en vrede
Van God onze Vader
En van Jezus Christus, de Heer.
Amen.\

Antwoordlied Tot u, Heer

Bijbeltekst Psalm 103 (WV 2012)

Prijs de HEER, o mijn ziel,
zijn heilige naam uit het diepst van je hart.
²Prijs de HEER, o mijn ziel,

en vergeet zijn weldaden nooit.

³Hij vergeeft al je misgrepen,

Hij geneest al het leed dat je lijdt;

⁴je leven koopt Hij vrij van het graf,

en kroont je met liefde en erbarmen.

⁵Hij overstelpt je bestaan met geluk:

je jeugd herleeft als een arend.

⁶De HEER maakt waar wat Hij heeft beloofd:

Hij komt op voor het recht van de onderdrukten.

⁷Hij openbaart zijn wegen aan Mozes,

maakt aan Israëls kinderen zijn daden bekend:

⁸barmhartig de HEER en genadig,

geduldig, en in liefde groot.

⁹Hij blijft ons niet altijd schulden verwijten,

Hij staat niet voor eeuwig op zijn wraak:

¹⁰Hij behandelde ons niet naar onze zonden,

Hij vergold ons niet naar onze misgrepen.

¹¹Nee, als de hemel boven de aarde, zo hoog

welft zijn liefde boven degenen die Hem vrezen.

¹²Als van oost naar west,

zo ver heeft Hij onze misdaden van zich af geworpen.

¹³Zoals een vader zich over kinderen ontfermt,

zo ontfermt de HEER zich over hen die Hem vrezen.

¹⁴Hij kent ons, Hij weet waarvan wij zijn gemaakt,

indachtig dat wij gevormd zijn uit stof.

¹⁵Als gras zijn de dagen van een mens,

hij bloeit als een bloem op het veld;

¹⁶de wind waait en weg is de bloem

en niemand weet waar ze heeft gestaan.

¹⁷Maar van oudsher is de liefde van de HEER,

zij duurt eeuwig voor degenen die Hem vrezen;

zelfs hun kleinkinderen ervaren nog zijn rechtvaardigheid.

¹⁸Dit geldt voor wie zijn verbond bewaren
en zijn geboden metterdaad onderhouden.

¹⁹De HEER heeft zijn troon in de hemel gevestigd:
Hij regeert als een koning over het heelal.

²⁰Prijs nu de HEER, jullie, zijn boden,
die met macht zijn bevelen uitvoeren,
gehoorzaam aan wat Hij jullie opdraagt.

²¹Prijs nu de HEER, al zijn legioenen,
dienaren die aan zijn wensen voldoen.

²²Prijs nu de HEER, al zijn schepselen,
overal waar Hij regeert.

Prijs nu de HEER, o mijn ziel.

Lied Uren, dagen, maanden, jaren (Bundel 1944 238: 1, 2 en 5)

Preek

Vanavond houden wij onze oudejaarsdienst. We staan stil bij het afgelopen jaar. We kijken vooruit naar het nieuwe jaar. Hoe anders het afgelopen jaar ook was, eigenlijk is er op dit moment niets wezenlijk anders. Als elk jaar kijken we terug. Dat levert een zekere weemoed op. Mensen zijn ons ontvallen. Mogelijkheden die we eerder dachten te hebben, zijn er niet meer. De tijd verglijdt. En ook wij verglijden daarin.

Toch vind ik zelf de kerkdienst op deze dag een heel bijzondere. Meestal staan we niet stil bij het feit dat de tijd voorbij snelt. Dat we elke dag weer dichterbij het einde komen. Een cabaretier vertelde laatst in een interview over een boeddhistische app die hij op zijn telefoon heeft. Als ik het goed onthouden heb, kreeg hij vijf keer per dag een berichtje: *you are going to die!* Op het eerste gezicht natuurlijk niet al te vrolijk. Maar in tweede instantie eigenlijk ook wel bijzonder. Wellicht geeft de dagelijkse herinnering aan dit feit aanleiding om er elke dag opnieuw iets bijzonders van te maken omdat je weet dat het einde er ooit aankomt. Misschien is ons leven juist door de eindigheid daarvan waardevol. Iets wordt pas bijzonder als je het niet oneindig kunt herhalen. Onze meest bijzondere momenten worden misschien wel extra waardevol door de eenmaligheid daarvan. Hoewel ik ook weet, dat de geluksbeleving voor veel mensen daarnaast kan zitten in gewoon doen wat je doet. Wie altijd op de toppen van de bergen wil staan, ziet misschien veel, maar kan daar ook heel erg moe van worden!

We begonnen onze dienst met het luisteren naar de muziek van het lied 'Ach hoe vluchtig, ach hoe nietig'. Het lied past bij de boeddhistische app. Het houdt ons scherp bij de gedachte dat al het menselijke maar beperkt is en tijdelijk. Het past bij het bijbelboek Prediker dat ons er regelmatig aan herinnert, dat alles maar ijdelheid is. Ijdelheid der ijdelheden, het is allemaal ijdelheid. Lucht en leegte.

Eigenlijk is ons bestaan vooral warme lucht. Zoals de Bijbelse Prediker het in het begin van zijn boek al zegt: de tijd zal spoedig aanbreken, dat niemand meer weet heeft van ons bestaan. Zelf kunnen we dat ons vaak maar moeilijk voorstellen. Letterlijk de hele wereld draait om ons heen, zolang we bestaan. Je kunt je eigenlijk zo'n wereld waarin je niet meedraait, maar moeilijk voorstellen. En wie een geliefde verloren heeft, beseft ook hoe moeilijk het is om werkelijk los te laten. Om niet te blijven praten tegen iemand die er al lang niet meer is.

De psalmist vergelijkt het mensenleven met een bloem. Voor even bloeit hij prachtig, maar als de wind erover heen gaat, is de bloem dood en is zelfs de plek waar hij ooit heeft gestaan, niet meer te vinden.

Tegenover alle sterfelijkheid en eindigheid staat in de Psalm en in het Nieuwjaarslied van Rhijnvis Feith het goddelijke dat eeuwig is. De Eeuwige onttrekt ons bestaan aan de tijd en plaatst het in zijn eeuwigheid.

In de Hoeksche Waard wordt de uitdrukking nog gebruikt, wanneer iemand is overleden: hij is niet meer in de tijd.

Het is een vraag waar ongetwijfeld veel mensen mee bezig zijn: wat was er voor mijn bestaan en wat zal er hierna zijn? Een vraag waar geen zinnig mens antwoord op heeft. De antwoorden uit de verschillende godsdiensten zijn geen echte antwoorden, tenzij je veronderstelt dat er een bijzondere openbaring is geweest die het duidelijk maakt. Tegelijkertijd: er zijn wel veel antwoorden. Er zijn veel zoekplaatjes. En vele mensen hebben ergens toch wel het gevoel, dat er iets is. Of het nu is uit geloof of uit de ervaring van bijna dood zijn. Of misschien ook wel het gevoel dat zoveel warmte en liefde toch niet zomaar kan vergaan. Dat is misschien ook wel wat mensen

ervaren als een dierbare is overleden. Dan is het soms bijna alsof iemand nog bij je is. Dan kun je met hem of haar praten. Vaak wordt het in de tijd minder, maar toch.

Geloven is weet hebben van het mysterie. Aanvaarden dat er meer is dan wij mensen kunnen begrijpen of bevroeden. Voor geloven is het ook niet nodig om deze dingen zeker te weten. In maart overleed een oude tante van me. Ze was haar hele leven remonstrants predikant geweest en stierf op 90-jarige leeftijd. Als je haar vroeg of God bestond of de vraag stelde of er een leven na dit leven was, zou ze zeggen: geen idee! En toch: geloof gaf een eeuwige dimensie aan haar leven. Ze leefde in eerbied voor de Eeuwige. Ze zong zijn lof en vond dat misschien wel het belangrijkste van het kerkzijn.

In haar afscheidsdienst vertelde ik over het verhaal getiteld: ‘Het loflied’ van Aart van der Leeuw dat ik in een van haar preken had gelezen:

Het verhaal gaat over de jonge ridder Luifried. Op weg naar huis, na zijn ridderslag, komt hij een stralende ridder tegen met wie hij moet vechten. Hij strijdt, maar moet het onderspit delven. De ridder, in een schitterend gewaad, dwingt hem als losprijs de belofte af dat hij van nu af aan elke dag zal afsluiten door in de avond een loflied te zingen. Bij het weggrijden herkent Luifried de aartsengel Michaël. Bij thuiskomst na een lange reis blijken zijn beide ouders aan de pest overleden te zijn. Toch lukt het hem zijn gelofte in te lossen en zingt hij, na een innerlijke strijd waarin hij in één keer volwassen is geworden, een loflied voor de Heer.

Luifried wordt gezegend met een lieve vrouw. Zij overlijdt echter in het kraambed, tegelijkertijd met haar eerstgeborene. En toch zingt de ridder zijn dagelijkse loflied. Hij laat alles los en gaat als kruisridder op weg naar het

heilige land. Voordat hij Jeruzalem bereikt, wordt hij door melaatsheid getroffen. Hij brengt zijn laatste jaren in een melaatsenkolonie door, te midden van onuitspreekbaar leed van al die zieke mensen. Maar hij blijft dagelijks zijn loflied zingen. En als hij sterft, is er nog een loflied op zijn lippen.

Misschien is dat wel de boodschap voor een dag als vandaag. Wat we in elk geval weten, is dat ons bestaan tijdelijk is. Wij zijn er maar even. We zijn een kleine stip in de oneindigheid van het heelal. Spoedig breekt de tijd aan, dat niemand meer weet zal hebben van ons bestaan.

Maar we zijn er wel. Ons bestaan is genade. We hebben het zomaar gekregen, geboren uit de liefde van twee mensen. We mogen het leven in een wereld die bijzonder is. Met mensen om ons heen met wie wij samen het menselijk bestaan tot een hemel of een hel kunnen maken. Op enig moment moeten we het leven teruggeven. Aan wie? Aan de Schepper van wie we het kregen? Aan het mysterie dat wij het bestaan noemen. Laten wij hem prijzen. Want in hem bestaan wij, nu en later. Amen.

Orgelspel

Gebeden, afgesloten met Onze Vader (gezongen, Strategier)

Buigen wij ons voor God,

Voor u, Eeuwige God, spreken we onze dankbaarheid uit voor het jaar dat achter ons ligt. Telkens opnieuw hebt u ons willen dragen, door moeilijkheden heen. In pijn en verdriet hebben we, soms achteraf, mogen constateren, dat toch telkens opnieuw uw licht doorgebroken is.

Het was een moeilijk jaar. Voor velen bracht het eenzaamheid. Anderen hebben iemand verloren en moeten in rouw het nieuwe jaar in. Tegelijkertijd ontvingen we ook zoveel bemoediging van de mensen om ons heen. Als uw instrumenten in deze wereld konden wij mensen steunen. Onze handen mochten mensen dragen, door verdriet heen.

Blijf ons inspireren om ook in het nieuwe jaar uw weg te gaan in de wereld.

Uw liefde gestalte te geven.

Uw licht te brengen, wanneer er zoveel duisternis is.

Blijf, o God, bij ons. Sterk ons en bemoedig ons. Geef kracht en doorzettingsvermogen.

In stilte willen we u bidden. In ons hart en hoofd klinken namen van wie ons lief zijn, van mensen om wie we ons zorgen maken en onze eigen zorgen. In stilte bidden we tot u, omdat we geloven dat u naar ons luistert.

[...]

Gezongen Onze Vader

Slotlied 90a O God, die droeg ons voorgeslacht 1, 3 en 6

Uitzending en zegen

Bevestigen wij dan ons geloof in een leven van liefde.

Aanvaarden wij onze verantwoordelijkheid voor onze geloofsgemeenschap, haar taak in deze wereld met haar noden

En gaan we het nieuwe jaar in onder Gods zegen:

De Heer zegene en Hij behoede ons.

De Heer doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.

De Heer verheffe zijn aangezicht over ons en geve ons vrede.

Amen.

Orgelspel improvisatie 248 De dag door uwen gunst ontvangen